משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן ה.

מסורת הש"ס

א) [פי' דברים המפולשין], ב) [עי' תוס' ב"ב קמז. ד"ה מעין], ג) [עבודת זרה: יומא עח: שבועות כב: פב: זבחים יח: (בכ:)], ד) [ליתא בקרא], ה) [סוטה לב:] נדה סו. שבת סז. חולין עח.], ו) [יומא כא.], ז) [סוטה ה:], ח) [שיך למסכת דף כ.], ט) [שיך למסכת לעיל כ.], י) כרש"י בעין יעקב ליתא מיהת אלא, כ) [ניטין מח.], ל) [עי' תוס' פסחים לז. ד"ה אלא וכו'], מ) [מסס לא מוכח מידי ושם כתיב קרא אחרינא ונראה לי"ל מפי מקלו העמק מחילופי גרסאות], נ) [עי' תוס' ב"ב קמז. ד"ה מעין].

הגהות הב"ח

(א) גמ' אבל לא חוטטין אותן ולא שפין: (ב) שם רב פפא אמר מהכא ואמר אלו כו' רב חיננא אמר מהכא הרימו כו' ר"י אמר מהכא והודעת כו' מר זוטרא אמר מהכא והזותם כו' רב אסי אמר מהכא ושמרתם כו' רבינא אמר מהכא ושם דרך כו': (ג) שם ר"ה אבל כו' בריתא שלמעלה חוטטין של יחיד הייט: (ד) ר"ה מרגילין כו' שיהא נוטע (במקום) (במקום) כו' וב"ב נראה דפי' זה הוא של רבינו אלי' בר"ל דזה טעיה דס"ל דלא בעי מים חיים ג"ל מרגילין לנוטו מ' אלה הייט מי גשמים כו' גפ' כמה אמה שבת דף סה ע"ב ובכמורות דף כה ע"ב: (ה) ר"ה דמתיב כו' הפגרים המוטלכין בארצם ולמו הוא (אבל בא הכתוב וכו' שיהא ניון) אלא בא הכתוב ס"א אבל בא הכתוב להזהיר ואמר שיהא אדם עושה ניון דמיון אחין מעמא בהאל מכסהו בקרקע ואין צריך לניון: (ו) ר"ה כל בן נכר ערל לב שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים שנעשה ערל לב ועש"ז כדמפרש בפ"ב דמנחות וערל נכר שמתו כו': (ז) ר"ה לפני כו' וטהרות הפ"ד ואמ"כ מה"ל פנו דרך. עשו דרך פנוי ללכת בו הפ"ד:

גליון הש"ם

גמ' ת"ל וראה עצם אדם. עי' נדה דף נו ע"א תוס' ד"ה ונגע:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) תוס' ד"ה הא מקמי וכו' מדלאורייתא. נ"ב עיין נדה דף נו ע"א דמדרבנן הוא ול"ש. ועיין בב"ב קמז ע"א תוס' ד"ה מעין כו' והריק שוב נדפס ספר יד דוד והליטי שהגיגים כאה:

מוסף רש"י

דבר זה. דכתן ערל פסול לעבודה (סנהדרין כב:). כל בן נכר ערל לב. כהן מומר לעבודת כוכבים שהוא ערל לב ותנכלו מעשיו לאחיו שנשפכו בו מ' סאה ברגילין להוכו ארבעים סאה. ומפנין שאם לא יצאו ותיקנו כל אלו, כל דמים שנשפכו שם מעלה אני עליהם כאילו הם שפכום, שנאמר ועשית מעקה לגגך וגו', וכתיב והיה עליך דמים. ופריק הא בהדיא קתני לה, מתקנין את הדרכים כו', כל צורכי רבים לאתויי מאי, לאתויי חפירה של רבים שהיא מותרת ש"מ. תניא בורות שיחין ומערות של יחיד, כותפין לחוכן מים במועד אבל לא חוטטין אותן ולא שפין את סדקיהן, ושל רבים חופרין אותן וסכין אותן בסיד. ומציינין את הקברות. רמז דקנה לן, מדכתיב וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. ועד דלא אתא יחזקאל מאן אמרה, אלא גמרה לה ויחזקאל אסמכה אקרא. רבי אבהו אמר מהכא, ומא סמא יקרא, טומאה קוראה לו ואומרת פרוש. ושי"מ גמי, כל לקורץ את הדרכים ולתקן את הרחובות (וההאיסטראות) (ולמרוח המקואות וכל מקוה שאין בו מ' סאה ברגילין להוכו ארבעים סאה. ומפנין שאם לא יצאו ותיקנו כל אלו, כל דמים שנשפכו שם מעלה אני עליהם כאילו הם שפכום, שנאמר ועשית מעקה לגגך וגו', וכתיב והיה עליך דמים. ופריק הא בהדיא קתני לה, מתקנין את הדרכים כו', כל צורכי רבים לאתויי מאי, לאתויי חפירה של רבים שהיא מותרת ש"מ. תניא בורות שיחין ומערות של יחיד, כותפין לחוכן מים במועד אבל לא חוטטין אותן ולא שפין את סדקיהן, ושל רבים חופרין אותן וסכין אותן בסיד. ומציינין את הקברות. רמז דקנה לן, מדכתיב וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. ועד דלא אתא יחזקאל מאן אמרה, אלא גמרה לה ויחזקאל אסמכה אקרא. רבי אבהו אמר מהכא, ומא סמא יקרא, טומאה קוראה לו ואומרת פרוש. ושי"מ גמי, כל מי שאירע בו דבר כגון המצורע וכיוצא בו, צריך להודיע לרבים ורבים מבקשין עליו רחמים, שנא' ומא סמא יקרא. ורבנן אחרינו גמי אמרי מהני קראי, ולפני עור לא תתן מכשול. וכתיב הרימו מכשול מדרך עמי. [וכתיב] והודעת להם את הדרך ילכו בה. רב אשי אמר ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי. רבינא אמר ושם דרך אראנו בישועתו של הקי'. שנאמר ושם דרך אראנו בישע אלהים קרי ביה ושם דרך. רי יצאי היה ליה ההוא תלמידא כל שתא הוה מקשי ובשבתא דריגלא לא הוה מקשי.

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ט מהל' י"ט הלכה ד סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תקמד סעיף ב:
לו ב ג מיי' פ"ז מיי' שם הלכה י סמג לאוין שם טוש"ע שם:
לז ד מיי' שם פ"ח הלכה ד סמג ועשין ע שם:
לח ה מיי' שם פ"ז הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעיף ח:
לט ו מיי' פ"ח מהלכות טומאת מת הלכה ע סמג עשין לאו:
מ ז מיי' פ"י מהלכות טומאת צרעת הלכה ו (מ) סמג עשין לאו:

תורה אור השלם

1. ולא יִשָּׁפֵךְ דָּם נָקִי בְּקֶרֶב אַרְצְךָ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה וְהָיָה עָלֶיךָ דָּמִים:
דברים יט י
2. וְעִבְרוּ הָעֹבְרִים בָּאָרֶץ וְרָאָה עֶצֶם אָדָם וּבָנָה אֶצְלוֹ צִיּוּן עַד קָבְרוּ אֹתוֹ הַמְקַבְּרִים אֶל גֵּיא הֲמוֹן גּוג:
יחזקאל לט טו
3. כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים כָּל בֶּן נֵכָר עֲרֵל לֵב וַעֲרַל בָּשָׂר לֹא יָבוֹא אֶל מִקְדָּשִׁי לְכֹל בֶּן נֵכָר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
יחזקאל מד ט
4. וְהַצְּרוּעַ אֲשֶׁר בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרֻמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל שָׂפָם יַעְטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא:
ויקרא יג מה
5. לֹא תְקַלֵּל חֵרֵשׁ וְלִפְנֵי עִוֵּר לֹא תִתֵּן מִכְשֹׁל וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ:
ויקרא יט יד
6. וְאָמַר סְלוּ סְלוּ פַּנּוּ דָרֶךְ הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ עַמִּי:
ישעיה נז יד
7. וְהִזְהַרְתָּה אֶתְהֶם אֶת הַחֻקִּים וְאֶת הַתּוֹרֹת וְהוֹדַעְתָּ לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ יֵלְכוּ בָהּ וְאֶת הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן:
שמות יח כ
8. וְהִזַּרְתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטֻּמְאָתָם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטֻמְאָתָם בְּטַמְּאָם אֶת מִשְׁכָּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכֹם:
ויקרא טו לא
9. וְשָׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמַרְתִּי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מֹחֹקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לִפְנֵיכֶם וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:
ויקרא יח ל
10. זִבְחֵי תוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אֲרָאֶנּוּ בִּישׁוּעַת אֱלֹהִים:
תהלים נ כג

רבינו חננאל

פיסקא וחוטטין אותן. חטיטה אין חפירה לא. ותריצנא הכי חוטטין בורות שיחין ומערות יחיד, כשיחיד צריך להן, ואין צריך לומר של רבים דכי רבים צריכין להם אפי' חפירה נמי שרי. ואין חופרין של יחיד, דכי אין יחיד צריך להן אפי' חטיטה נמי אסור. אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני עושין כל צורכי רבים, לאתויי מאי לאו לאתויי חפירה. ודחינן לא, לאתויי הא דתניא יוצאין

קילקולי המים. כגון מבנים שנפלו מחמת הכור: **חוטטין.** נפלו לגרוגות בקרקעות הכור מעלה אותן במועד: **אבל לא חוטטין אותן.** אמרת בשלמא הא דקתני הכא בריחתא שלמעלה (ג) של יחיד היינו בשיחיד צריך לו איכא לאוקמי הא דקתני הא בריחתא אבל לא חוטטין בשאין יחיד צריך לו אלא מי אוקמת לה הא דחוטטין בשאין יחיד צריך לו א"כ הא דקתני אבל לא חוטטין במאי מוקמת לה: **אלא מאי בשיחיד צריך לו כו'.** כלומר במאי מוקמת הא דקתני חוטטין בבריכים צריכין להן והתניא כו' של רבים חופרין אותן: **אלא קשיא קמייתא.** דקתני אין חופרין בורות של רבים בבריכים צריכין לו קשיא להא בריחתא דקתני הכא של רבים חופרין אותן: **אלא פריץ הכי.** ואין צריך לומר בשל רבים דאפילו חפירה מותר ולא קשיא לרבי יוחנן דאמר לא שנו כו': **מפיקין נמי דיקא.** דבבריכים צריכין לו דתפיקה נמי מותר: **לקוץ את הדריכים.** לפנות קוצים שבדרכים: **מרגילין לביות בתוכו ארבעים סאה.** שמרגילין שיהא (ד) נוטע במקום אמת המים כדי שיהא בו ארבעים סאה: **כל דמים שנשפכו שם.** כגון נקוצים שבדרכים: **הא.** דקאמרת דלאתויי הני נמי בהדיא קתני דמתני' מתקנין כו' אלא ודאי הא דקתני ועושין כל צורכי רבים לאתויי חפירה קא אתו: **מציינין את הקברות.** שעושין סימנים על הקברות בסיד כדאמר במרובה (ב"ק דף פט.) של קברות בסיד דחוור כעלמות כדי שלא יבלו אוכלי תרומה לשם: **דכתיב וראה עצם וכו'.** יחזקאל מתנבא על העתיד לבא שיעשו ישראל ציונים על עצמות הפגרים המוטלכין (ה) ורמז הוא שלא בא הכתוב (ו) אלא להזהיר וללמד שיהא אדם עושה ציון: **כל בן נכר** (ז) **וערל בשר.** שמתו אחיו מחמת מילה ולא רצו למולו שיראים פן ימות גם הוא כאחיו לא יבא אל מקדשי לשרתני שאמורין בעבודה: **גמירי.** מסיני: **טומאה קוראה לו פרוש.** כלומר עושים סימנים על הטומאה כדי שיהא מרגיש ופורש: (ח) **לפני עור לא תתן מכשול.** כלומר עשו דבר על הטומאה שלא יהו נכשלים בה ושאי תרומה וטהרות: **והזרתם.** שעושין סימן באיזה דרך ילכו: **אראנו בישע אלהים.** זה הסם שלומדותיו המתוקן הפסד מלוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. ושם כמו שמין (ט): **בשבתא דריגלא לא הוה מקשי ליה.** משום דאתו כולי עלמא לפירקא ואי מקשי ליה ולא הוה מצי לפרוכי הוה מכסיף: קרי

לאתויי הך דתניא. קא סלקא דעתיה דהאי דקפריך הכא דבכלל מתקנין הדרכים לא הוי קוץ דדרכים דמיקון משמע שמתקן הגבשושיות והגומות הלכך פריך הכי ומתרץ כל אלו דהוו קתני להו דהוו בכלל מתקנין כו' ת"ל האי דמקשה הך קושיא לא היתה ממניתא שגורה בפיו ולא הוי ידע (ט) דגרס בה ומתקנין את הדרכים: **והיה עליך דמים.** פי' רבינו חננאל נקיט ליה להאי קרא מפרשת (מ) מעקה דדמי להאי דהוי מכשול ממתני' עם הגמרא יש לגמד שאסור להשקות קרקעות אלא אותן דהוו דבר האכד שיתקלקלו התבואה והאילנות הנטועים בה והוא הדין לשאר עבודת קרקע אסור במולו של מועד והא דאמרינן דמותר להשקות הני מילי כגון ממאת המים העוברת בשדה עצמו דליכא טירחא יתירא ומותר לתקן בורות שיחין ומערות של יחיד ושל רבים מותר לחפור לכתחילה כיון דצריכי למים דהכי תניא לעיל כדפרישית: **רמז** לציון. דהאי קרא לא כתיב אלא לעתיד אבל לא בזמן הזה ומיהו משני דאיכא למילף מהתם: **הא** מקמי דליתי יחזקאל. כלומר לדידך דאמרת דבזמן הזה הוי (נ) מדאורייתא אי) אם כן מקמי דליתי יחזקאל הוה ליה להקדוש ברוך הוא לאמוטיען דצריך ציון וממרן הרבה דבריס דקיס לן דאמורין מן התורה אלא כתיב בקרא אלא בהלכה עד דאתא יחזקאל והאי הכי נמי: **רב פפא אמר** אלו סלו. כל חד וחד נקיט מאי דהוה מסיק אדעתיה ולא פליגי אלא אורמיה דמלאת דכל חד מסיק אדעתיה מאי דלא מסיק מכריה אדעתיה:

בשבתא דריגלא. שבת של יוסי הרגל שהיו דורשין והיו מתקנין כל בני העיר לשמוע הלכות של רגל: אין

ורואה בישועתו של הקדוש ברוך הוא שנאמר ושם דרך אל תקרי ושם אלא ושם דרך אראנו בישע אלהים רבי יצאי הוה ההוא תלמידא דכל יומא הוה מקשי ליה בשבתא דריגלא לא הוה מקשי ליה קרי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com